

Wanda's duif

Een verhaal rondom een kerstviering in Kroatië

Rood van inspanning zat Wanda op de drempel van de boerderij te prutsen; een aardappel in de ene, een mesje in de andere hand. 't Wou maar niet lukken en ze moest het helemaal alleen doen, deze keer.

De twee grote broers Serge en Paul waren met vader naar het bos - bomen hakken voor het kerstvuur en de kerstboom halen, natuurlijk - en moeder had het veel te druk met koken en bakken. Hè lekker, die geur van vers gebakken brood. Straks mocht ze meehelpen de tafel klaar te maken. De grote 'badjanaca' had ze ook helpen bakken. (De 'badjanaca' is een grote koek met geldstukken erin gebakken. De koek wordt als versiering op de kersttafel gezet en na het Kerstfeest aan de armen gegeven.) Met Paul en Serge had ze er de geldstukken in gestopt. Nu, er zaten er heel wat in. Genoeg om een kip voor te kopen of misschien wel een duif, dacht Wanda.

Ja, die duif - akelig, dat het niet lukken wou. Ze prutste weer verwoed aan de aardappel en probeerde er de vorm van een vogelkop in te krijgen. Maar het leek net zoveel op een varkenssnoet - het werd niets.

Andere jaren had Serge het altijd gedaan. Die kon het prachtig - zo'n duif maken van een aardappel en kippeveren. Maar die was nu veertien en dus groot genoeg om met vader naar het bos te gaan. Nu moest zij het doen. „Dit is het werk van de kinderen,” zeiden vader en moeder altijd. En meneer op school had gezegd: „Als je die duif maakt en in je kamer hangt, is dat het teken van de Heilige Geest. Maak hem dus zo mooi mogelijk: het is voor Jezus.” Ja, Wanda wilde wel, maar het ging gewoonweg niet. Het bleef een rare aardappel met kippeveren, die vleugels moesten voorstellen. En dat, terwijl ze zó graag iets moois wilde maken, iets echt moois voor Kerstfeest. Ze droomde weg, dacht aan vannacht als ze met vader, moeder en de broers de heuvel op zou klimmen naar het kleine dorpskerkje, aan de dienst met de kerstribbe en de kaarsen en het blijde zingen, dat Jezus was geboren.

En daarna, het dansen en zingen op het dorpsplein bij de oude Gaidas, de doedelzakspeler. Wat een vreugde om daar allemaal samen in de sneeuw te dansen, de armen om elkaars middel, oud en jong en arm en rijk, want zelfs de kinderen van de dorpssecretaris deden altijd mee en die waren erg deftig, vond Wanda.

„Wanda, ikke jouw vere hebbe.” Wanda schrok op. Naast haar stond Anna, kleine bolle kleuter van drie jaar, die met grage grijphandjes plotseling de aardappel pakte en er met een ruk de veren uittrok.

„Nee afblijven, niet doen.” Wanda pakte haar beet, maar het kleine zusje was niet van plan haar buit zomaar terug te geven. Ze holde weg, het erf over en riep kraaiend: „Ikke vere hebbe.” Ze maakte er een spelletje van en nog vóór Wanda haar te pakken had, gooide ze de aardappel in de stal tussen het stro waar de geiten stonden.

Maar toen klonk moeders stem: „Wanda, kom eens gauw helpen; let jij op de koe-ken, dan ga ik de geiten melken.”

Mopperend, helemaal uit haar humeur, kwam Wanda binnen. Dat vervelende kind ook. „Ze krijgt straks een tik van me.”

Moeder keek haar strak aan. „Nu geen ruzie kind, 't wordt Kerstfeest.”

Wanda schokschouderde even. Maar ja, moeder had gelijk. Je mocht niet boos zijn op elkaar met Kerstmis en zeker elkaar niet slaan. Als je dat deed, zou het een slecht jaar worden, zeiden de Kroatische boeren altijd.

Vooruit dan maar; straks nog eens proberen met die duif. In ieder geval moest-ie af, want in ieder huis in Kroatië hoorde met Kerst zo'n duif te hangen. Dat wist zelfs kleine Anna al te vertellen.

Maar nu eerst de koeken. En vol ijver begon Wanda in het deeg te roeren voor de laatste, die voor het vee bestemd waren. Die kregen ook wat extra's met Kerstfeest.

Het begon al wat donker te worden, toen de jongens thuiskwamen. „We hebben een pracht kerstboom,” vertelde Serge met stralende ogen, „en houtblokken - moet je zien - zo groot.”

„En wij hebben de kersttafel klaar,” juichte Wanda, die er nu met haar vrolijk geborduurde schort, de veelkleurige gebreide kousen en de rode linten in haar donkere vlechten echt feestelijk uitzag.

Vader knikte: „'t Is mooi, hoor.” En tevreden overzag hij de keuken met de grote ronde tafel, waarop behalve de badjanaca met de kaars ook de versierde schalen prijkten met appelen, noten, groene korenhalmen en nog drie vrolijk versierde kaarsen: één voor het geluk van het gezin, één voor de vruchtbaarheid van de velden en één voor de gezondheid van het vee. Want zo was dat overal in de omtrek de gewoonte.

En nu was het grote ogenblik aangebroken. De kerstboom werd opgehangen. Want in Kroatië hangt men de kerstboom altijd ondersteboven aan de zoldering. Allen zaten ze bij elkaar, ook oma, die aan de overkant woonde, en kleine Anna, die zich al op het stro, onder de tafel genesteld had. Want in de kerstnacht slapen de Kroatische kinderen nooit in hun eigen bed, maar op stro, net als het kerstkind lang geleden.

Voorzichtig maakte vader de kerstboom vast aan de zware balken van de zoldering. En daar hing hij dan, de punt naar beneden. Nu begon het versieren, met vergulde noten, appeltjes en linten in de Kroatische kleuren, totdat de boom één bont feest van dennegroen en kleur geworden was.

Daarna, toen ze allemaal aan tafel zaten, ging vader naar het houtvuur, strooide er wijn op en een paar graankorrels en terwijl hij het aanstak, sprak hij plechtig: „Vandaag werd het Licht der wereld geboren en nooit en te nimmer zal het uitdoven.”

Wanda staarde met half toegeknepen ogen in de vlammen. Mooi was dat! Al die flikkerlichtjes! Nu moesten ze zorgen dat het kerstvuur niet uitging. Stel je voor. Gods Licht doofde immers nooit uit.

Het was Serge, die de stilte verbrak. „Waar is je duif, Wanda? Waarom heb je 'm niet opgehangen?”

Wanda schrok; zo druk had ze het gehad, dat ze 't helemaal vergeten was.

„Ik . . . ik ben nog niet helemaal klaar,” aarzelde ze. „Morgen hang ik hem op.” Vader schudde even het hoofd. „Het is anders gewoonte dat hij op Kerstavond klaar is, kind.”

En Serge voegde er trots aan toe: „Ik was er altijd op tijd mee klaar, hè moeder?” Maar moeder, die Wanda's gezicht zag betrekken, kwam haar te hulp. „Ze heeft het ook zo druk gehad met andere dingen; het kind heeft me met alles geholpen vandaag.”

Opgelucht keek Wanda moeder aan, maar tegelijk bedacht ze, dat er eigenlijk geen tijd meer was om de duif te maken. Of misschien morgenochtend heel vroeg. Of misschien . . .

Ineens was haar besluit genomen. Vanavond zou ze het doen. Na de kerkdienst. Ze zou meteen naar huis gaan en niet naar het feest van de Gaidas. Want ze wilde niet, dat Serge of een van de anderen de duif zou afmaken. Ze moest en zou er nu zelf iets moois van maken, iets moois voor Jezus. Ja vanavond, als de anderen dansten op het dorpsplein . . .

Het was middernacht, toen de dorpsklok zijn feestelijk gebeier over de landen zond en de dorpingen in hun mooiste en kleurigste drachten de kerkdienst uitkwamen en de besneeuwde heuvel afliepen naar het dorpsplein. Daar immers stond de oude Gaidas, de doedelzakspeler, hen al op te wachten. Daar verzamelden alle dorpingen zich nu om elkaar 'zalig Kerstfeest' te wensen en daarna te dansen van vreugde op de tonen van de doedelzak.

Maar Wanda was er niet bij; dadelijk na de kerkdienst had ze moeder iets in het oor gefluisterd en was ze als een haas de kerkheuvel afgehold en de smalle zijweg ingegaan naar huis.

Ze voelde zich gelukkig. Nu ging ze de duif maken. De duif voor Jezus. En een beetje hijgend nog zette ze zich even later bij het vuur, met een nieuwe aardappel en alle veren die ze nog had kunnen vinden. Het was heel stil in huis, kleine Anna sliep in het stro, oma in de bedstee en je hoorde alleen het getiktak van de klok en het

geknister van de houtblokken in de schouw. Ze had nu rustig de tijd, dacht Wanda. Het zou vast nog wel een uur duren voordat de anderen thuiskwamen.

Voorzichtig begon ze in de aardappel te kerven. Nu moest hij toch wel mooi worden. Hoe zou het anders kunnen, als je iets maakte in de kerstnacht?

Een heel mooie duif . . . stel je voor, dat het een echte duif werd, net als in sprookjes. Een die ging vliegen, een die . . . Hè nu wou het nog niet lukken. Nu ze de eerste kippeveren in de aardappel gestoken had, vond ze dat het nòg nergens naar leek. Ze keek en keek nog eens, en vreemd . . . wat was dat? Het was alsof het snavelkje van de duif, dat haar zo stomp en ongelukkig had toegeschenen, plotseling spits werd. En . . . o, kijk eens, het bewoog! Ja werkelijk. De oogjes van de duif begonnen te schitteren als kleine gitjes. En hoorde ze daar nu ook een stem? Nee, dat kon natuurlijk niet. Dat was verbeelding.

Maar: „Dank je wel Wanda, dat je me gemaakt hebt,“ hoorde ze nu heel duidelijk zeggen en tegelijk zag ze hoe de duif zijn vreemde vleugels - maar nee, het waren prachtige veren geworden - uitspreidde en wegvloog, dwars door het raam.

Wanda keek hem na, maar voordat ze goed en wel besepte wat er gebeurde, werd ze zelf opgenomen en vloog ze met de duif door de lucht onder de met sterren bezaaide hemel. Onder haar lagen de huizen en de heuvels, wit besneeuwd en o, daar was het dorpsplein. Daar waren ze allemaal nog aan het dansen. Ze zag Serge, Paul en vader en moeder. Ze wilde er heengaan, maar toen hoorde ze de duif zeggen: „Kom, we gaan naar Jezus.“ En een ogenblik later stond ze in het kleine dorpskerkje, helemaal alleen met de duif. Maar die was meteen naar voren gevlogen en zat nu op de rand van de kerstkribbe. Aarzelend kwam ook Wanda dichterbij en ja, het was waar, daar lag het kerstkindje in het stro, het kindje Jezus. Wanda boog zich over het kribje heen en toen lachte het kind plotseling vrolijk en hel, net als kleine Anna en het greep naar de duif, Wanda's duif.

Maar toen klonken zware voetstappen en vaders stem: „Kom Wanda, kind, het wordt tijd.“

Met een wonderlijk blij gevoel sloeg Wanda de ogen op en . . . keek verbaasd om zich heen. Wèg kerk, wèg kerstkribbe. Ze lag in het stro onder de tafel en vader stond voor haar.

„O, ik heb gedroomd,“ zuchtte ze.

„Dat geloof ik ook,“ zei vader. „Maar schiet nu op, kind, het is kerstmorgen en straks komen de eerste gasten.“

„O,“ schrok Wanda toen. „De duif! Dan ben ik zeker in slaap gevallen gisteravond en de duif is niet af.“

Vader lachte. „Kijk maar eens wat een mooie duif er hangt.“

En ja, daar hing hij, zag Wanda, boven de deur. Een wonderlijk geheel van kippeveren, maar de vorm - oogjes en snavel - was die van een duif, de duif uit haar droom. Maar tegelijk wist ze dat het háár duif niet was; dat kon immers niet. Serge had hem natuurlijk afgemaakt, toen ze haar vannacht slapend bij het houtvuur hadden gevonden. Serge of vader. Even trilden haar lippen. Er prikten een paar tranen achter haar ogen. Ze had die duif zó graag zelf willen maken. Ze had er het feest met de Gaidas zelfs voor laten schieten.

Maar dan dacht ze weer aan haar droom, aan het kerstkind dat glimlachte. En nu rolden er echt een paar tranen over haar wang. Tranen van blijdschap. Want op eens begreep ze dat het er niet toe deed, dat Serge het beter kon en dat kleine Anna haar werk in de war had gebracht. Het was immers Kerstfeest. God was heel dichtbij en daar ging het om.